Tallinna Laagna Gümnaasium

[redacted]

11. klass

KUU FAASID JA NENDE MÕJU INIMESELE

Uurimistöö

Juhendaja: [redacted]

Tallinn 2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS....3
1. MEIE SÕBER KUU....4
1.1. Astronoomilised faktid....4
1.2. Kuutsüklid....5
1.2.1. Kuu faasid....5
1.2.1.1. Kuu loomine....7
1.2.1.2. Noorkuu....7
1.2.1.3. Poolkuu....8
1.2.1.4. Kasvav Kuu....8
1.2.1.5. Täiskuu....8
1.2.1.6. Kahanev Kuu....9
1.2.1.7. Kahanev poolkuu....9
1.2.1.8. Viimane veerand ehk vanakuu....9
1.2.2. Sodiaagitsükkel....10
1.3. Veel kuuga seotud fakte....12
1.3.1. Lõikuse kuu....12
1.3.2. Küti kuu....12
1.3.3. Varjutused....12
1.4. Kuu faaside mõjud inimesele....13
1.5. Kas kuu mõjutab meie elu?....14
1.6. Teadlased tõestasid täiskuu mõju unele....15
1.7. Kas täiskuu ajab inimesi hulluks?....16
1.8. Kuutõbi....17
1.9. Kuu aias....17
2. KÜSITLUSE ANALÜÜS....18
2.1. Uuringu eesmärgid....18
2.2. Metoodika....18
2.3. Tulemused....19
2.3.1. Kuu jälgimine....19
2.3.2. Kuu faasid....20
2.3.3. Sodiaagimärgid....20
2.3.4. Sinine Kuu....21
2.3.5. Kasvav ja kahanev Kuu....22
2.3.6. Kuu faaside seostamine oma tegemistega....22
2.3.7. Kuu faaside jälgimine ja nende järgi tegutsemine....23
2.3.8. Täiskuu mõju unele....24
2.3.9. Maagiaga tegelemine....25
2.3.10. Loomade käitumine....26
2.3.11. Kuu tsükkel....26
KOKKUVÕTE....28
KASUTATUD KIRJANDUS....29

SISSEJUHATUS

Uurimistöö on tehtud teemal Kuu faasid ja nende mõju inimesele. Kas Kuu faasid tõesti mõjutavad inimesi?

Kuul on kokku kaheksa faasi: Kuu loomine (Kuud ei ole näha), noorkuu, poolkuu (esimene veerand), kasvav Kuu, täiskuu, kahanev Kuu, poolkuu (viimane veerand) ja vanakuu.

Uurimistöö eesmärgiks on uurida Kuu faase ja nende mõju inimesele. Töö esimeses osas on antud ülevaade Kuu astronoomilistest faktidest. On tutvustatud veel ka Kuu tsükleid ja Kuu faase ning Kuuga seotud fakte. Välja on toodud ka Kuu faaside mõju inimestele.

Informatsiooni on saadud eestikeelsest kirjandusest. Osa materjali on võetud ka internetist.

Uurimistöö teises osas on läbi viidud küsitlus, mille eesmärk on välja selgitada inimeste teadmine Kuu faasidest ja inimeste arvamus Kuu faaside kohta. Uurimistöö hüpoteesiks on see, et Kuu faasid mõjutavad inimesi.

Autor soovis uurimistööga saada rohkem ja põhjalikumat informatsiooni Kuu faaside kohta. Valis antud teema, kuna talle endale meeldib Kuud jälgida ning soovis teada saada, kas Kuu faasid mõjutavad inimesi.

Uurimistöö meetodiks on süsteemne meetod.

1. MEIE SÕBER KUU

Kuu on ebatavaline nähtus meie taevalaotuses. Ühelgi teisel taevakehal pole sellist võlu – ta on pidevas muutumises, kuid samas nii harjumuspärane, tujukas, ent etteaimatav, lummav, aga ometi kodune. Kuutsükkel on ainulaadne – ehkki iga päev erinev, kordab ta end sellest hoolimata ning teeb järgmisel kuul samu asju samas järjestuses. (Moorey 2004: 9)

Astroloogid usuvad, et Kuu, Päikese ja planeetide liikumised on seotud eluga Maal ning inimese isiksuse ja tegevusega. Astroloogia põhineb rohkem kui tuhandeaastasel vaatlusel. Mõned astroloogid usuvad, et taevakehad mõjutavad meie tegevust – räägitakse vastastikusest seosest, kuid keegi pole kindel, millega täpselt tegemist, ehkki selle kohta on loodud palju teooriaid. Tegelikult võib leida palju kokkupuutepunkte taevalaotuse ja Maa elu vahel. Kuu puhul, kes on meie lähim naaber, saab mõningaid nähtusi kergesti mõõta ning mõned sündmused, näiteks tõusu ja mõõna vaheldumine, on silmanähtavalt põhjuslikud. Kuu avaldab meile kõigile kas otsest või kaudset mõju. (Moorey 2004: 10)

1.1. Astronoomilised faktid

Kuu, Maa lähim naaber maailmaruumis, asub meist vaid 240 000 miili kaugusel. Kuni kahekümnenda sajandini vaieldi jätkuvalt sealse elu võimalikkuse üle. Apollo maandumine tõestas vastuvaidlematult, et Kuul ei eksisteeri mingeid eluvorme ning ilmselt pole neid seal kunagi olnudki. Lunaarne atmosfäär arvatakse pärinevat päikesetuulest. (Moorey 2004: 22)

Kuu liigub Maa suhtes vastupäeva, see on põhjuseks, et Kuu tõuseb iga päevaga aina hiljem. Nähtud on vaid Kuu ühte, alati Maa poole pööratud külge, seetõttu leidub rohkelt spekulatsioone Kuu „tundmatu poole“ üle. Kuu diameeter on 2160 miili, kontrastina võib välja tuua Maa läbimõõdu, mis on 7927 miili. Kuigi Kuu on maakerast

tunduvalt väiksem, on tal siiski piisavalt külgetõmbejõudu, et panna Maa enda ümber tiirlema, moodustades nii Kuu/Maa „süsteemi“. (Moorey 2004: 22-23)

Kuu tagakülge terves ulatuses nägid inimesed esimest korda alles 1959. aastal, kui Nõukogude automaatjaam Luna 3 edastas sellest pärast möödalendu esimesed, paraku küll üsna udused fotod. Kuu esi- ja tagakülg on väga erineva välimusega. Esikülg on süvenditega, n-ö mereline, need hõlmavad selle pindalast tervelt 40%. Tagakülg seevastu on n-ö mandriline ja sellel on vaid kaks väheldast merd, mis hõlmavad kokku üksnes 3% pindalast. (Sarv 2015: 46)

Kuu raskusjõud on 16,5% Maa raskusjõust ning pinna temperatuur kõigub ülikuumast 130°C päeval kuni jäätuva -153°C öösel, sest Kuul puudub kattev atmosfääriline kiht. (Moorey 2004: 23)

1.2. Kuutsüklid

1.2.1. Kuu faasid

Kuu faas on see, kuidas Kuud Maa pealt nähakse. Sõna „faas” on algselt pärit kreekakeelsest sõnast *phainein*, mille tähenduseks on „näitama”, „nähtavaks tegema”. Milline osa Kuust on valgustatud, oleneb Kuu, Maa ja Päikese omavahelisest asendist ning muutub sedamööda, kuidas Kuu ümber Maa tiirleb. Erandiks on üsna harva esinevad kuuvarjutused, kus valgustamata on osa Kuust, mõnikord isegi terve Kuu. Siis langeb Maa vari Kuule ja võib täielikult varjata päikesevalguse. Kuu on Maa poole pööratud kogu aeg sama küljega, Päikese poole aga erineva küljega, mistõttu muutub tsükliliselt see, milline osa Kuu pinnast on valgustatud. Olukorda, kus kogu nähtav Kuu osa on valgustatud, nimetatakse täiskuuks. Olukorda, kus kogu nähtav Kuu osa on valgustamata, nimetatakse Kuu loomiseks. Ülejäänud faasides on nähtavast Kuust valgustatud vaid osa. (Sarv 2015: 82)

Kuu faasid on kõigis maakera paigus ühesugused. Kui Inglismaal on täiskuu, on see nii

ka Austraalias, Hiinas ja Ameerika Ühendriikides. Täiskuu tekib siis, kui Päike ja Kuu paiknevad teineteise vastas, nii et päikesevalgust peegeldav Kuu näib täiesti ümmargune. See juhtub teatud kindlal ajal, mida nimetatakse tavaliselt Greenwichi keskmiseks ajaks, st aega arvestatakse meridiaani järgi, mis läbib Inglismaal Londonis asuvat Greenwichi observatooriumi. (Moorey 2004: 10)

Kuu faasid muutuvad tsükliliselt. Tsükli keskmine pikkus on 29 päeva, 12 tundi ja 44 minutit ehk 29,5 päeva. Seda faasitsüklit nimetatakse sünoodiliseks kuuks. Tegelikult võib sünoodilise kuu kestvus varieeruda kuni 13 tundi, selle põhjuseks on ümber maakera tiirleva Kuu orbiidi iseärasus. Kuna aastas on 365 päeva, mahub enamikusse aastatesse 13 noorkuud või 13 täiskuud, kuid mitte kunagi mõlemat korraga. (Moorey 2004: 12)

Miks on kalendrites neli Kuu faasi – Kuu loomine, esimene veerand, täiskuu ja viimane veerand? Need tähistavad nelja punkti Kuu teekonnal ümber Maa. Kuu loomine on hetk, kui Kuu on Maa ja Päikese vahel. Esimene veerand on hetk, kui Kuu on liikunud Maad ja Päikest ühendavast mõttelisest joonest ühele poole kõige kaugemale kõrvale. Täiskuu on hetk, kui Maa on Kuu ja Päikese vahel. Ja viimane veerand on hetk, kui Kuu on liikunud Maad ja Päikest ühendavast mõttelisest joonest kõige kaugemale teisele poole. (Sarv 2015: 83)

Lisaks kalendritesse märgitud neljale Kuu faasile eristatakse veel nelja kuufaasi, nii et kokku on neid kaheksa: Kuu loomine (Kuud ei ole näha), noorkuu, poolkuu (esimene veerand), kasvav Kuu, täiskuu, kahanev Kuu, poolkuu (viimane veerand) ja vanakuu. Kui käsitleda faasi ajaperioodina, siis tähistavad mõisted „Kuu loomine", „poolkuu (esimene veerand)", „täiskuu" ja „poolkuu (viimane veerand)" tegelikult Kuu erinevaid nägusid, mitte ajavahemikke. Ajavahemikeks ehk tõelisteks faasideks on noorkuu, kasvav Kuu, kahanev Kuu ja vanakuu. (Sarv 2015: 84)

1.2.1.1. Kuu loomine

Taevas pole noorkuud näha, sest Kuu ja Päike paistavad taevas samast suunast, Päike valgustab Kuu tagumist, meile nähtamatut külge. Kuu loomine on taevas nähtav vaid päikesevarjutuse ajal, mil Kuu liigub üle päikeseketta, varjates päikesevalguse. Kuu loomise ajal on hea tähti vaadelda, sest päikesevalgus ei sega. (Sarv 2015: 85)

Kuu loomise päeval tõuseb ja loojub Kuu samal ajal kui Päike ning liigub päeval koos Päikesega üle taeva. Sellepärast me Kuud taevas Kuu loomise ajal ei näegi – ta on selleks Päikesele liiga lähedal, et olla nähtav. (Sarv 2015: 86)

1.2.1.2. Noorkuu

Kuu esimene veerand ehk noorkuu algab pärast Kuu loomist. Esimene veerand kestab veidi enam kui seitse päeva, nagu ka ülejäänud kolm Kuu faasi. Esimese veerandi ajal võib Kuud leida taevas läänekaarest pärast päikeseloojangut öö algul. Selle Kuu faasi ajal on Maa, Kuu ja Päike peaaegu ühel joonel. Kui nad oleksid joondatud nõnda, nagu see on Kuu loomise ajal, me Kuud ei näeks, sest Kuu rändaks siis üle taeva päeva ajal, peidetuna päikesevalgusesse. See Kuu faas on nähtav üks-kaks päeva pärast Kuu loomist. Nendel päevadel tõuseb Kuu mõned tunnid pärast Päikest ja järgneb Päikesele kogu päeva jooksul. Kui Päike loojub ja taevas tumeneb, ilmub Kuu läänetaevas nähtavale. (Sarv 2015: 86)

Iga ööga eemaldub Kuu päikeseloojangu valgusekumast, liikudes Maa-Päikese joonest järjest kaugemale. Nii on näha üha rohkem Kuu päevapoolt, seda, kuidas kuusirp, läänekaares pärast päikeseloojangut kasvab ja läheb iga õhtuga aina paksemaks. (Sarv 2015: 87)

1.2.1.3. Poolkuu

Kuu esimene veerand näitab Maale poolt oma valgustatud poolkerast, poolt oma päevapoolest. Kuid nimetatakse seda poolkuud hoopis veerandiks, sest see on veerand Kuu teest oma ringil ümber Maa, mõõdetuna ühest Kuu loomisest järgmiseni. Teine valgustatud veerandik Kuust särab sama eredalt Maa vastassuunas. Kuu esimene veerand tõuseb südapäeval, on kõrgel taevas päikeseloojangu ajal ja loojub südaöö paiku. Esimene veerand jõuab kätte nädal pärast Kuu loomist. (Sarv 2015: 88)

1.2.1.4. Kasvav Kuu

Kasvav poolümar Kuu ilmub nähtavale kõrgel idataevas päikeseloojangul. Ta on rohkem kui poolenisti valgustatud, kuid mitte nii palju kui täiskuu. See Kuu faas on nähtav teisel nädalal pärast Kuu loomist. Kuu on liikunud oma orbiidil edasi, nii et ta on suhteliselt kaugel Päikesest taevas. Kasvav Kuu tõuseb pärastlõunal, südapäeval ja päikeseloojangu vahel ning loojub mõned tunnid pärast südaööd. (Sarv 2015: 89)

1.2.1.5. Täiskuu

Täiskuu ajal on näha kogu Kuu päevapool. Sel ajal on Kuu ja Päike ühel joonel ja Maa on nende vahel. Kuuvarjutus saab juhtuda vaid täiskuu ajal, üksnes siis saab Maa vari langeda Kuu pinnale. Täiskuu aeg saabub alati umbes kaks nädalat pärast Kuu loomist, kui Kuu on poolel teel oma orbiidil ümber Maa, mõõdetuna ühest Kuu loomisest teiseni. (Sarv 2015: 89-90)

Teise veerandi ajal võib Kuud leida taevas päikeseloojangu ja südaöö vahel, täiskuud päikeseloojangust päikesetõusuni. Kuu kõige kõrgem asend taevas nihkub iga ööga ligi tund aega edasi. Täiskuu on kõige kõrgemal taevas südaöösel kohaliku päikeseaja järgi. (Sarv 2015: 91)

Täiskuu ajal suureneb kuritegevus, leiavad teadlased C.P. Thakur ja D. Sharma artiklis „Täiskuu ja kuritegevus", milles nad võtsid kokku oma nelja-aastase (1978-1982) uurimistöö tulemused kuritegevuse dünaamikast kolmes politseijaoskonnas – maal, linnas ja tööstuspiirkonna. Uuringust selgus, et kuritegude arv täiskuu ajal oli palju kõrgem kui teistel päevadel. Kuritegevuse kasv täiskuupäevadel võib olla seotud „inimese tõusu- ja mõõnalainetega", mida tekitab Kuu gravitatsiooniline toime. (Sarv 2015: 91-92)

1.2.1.6. Kahanev Kuu

Täiskuu hetkest edasi hakkab Kuu kahanema, algab kolmas veerand ehk kahaneva Kuu aeg. Nagu teisedki Kuu faasid, kestab ka kolmas veerand veidi enam kui seitse ööpäeva. Kahanev Kuu tõuseb kõige kõrgemale taevasse südaöö ja koidiku vahel, igal järgmisel ööl aina hiljem. Kahanev Kuu on väiksem kui täiskuu, kuid poolkuust suurem. Ta tõuseb mõned tunnid pärast päikeseloojangut punaselt hõõgudes. (Sarv 2015: 92)

1.2.1.7. Kahanev poolkuu

Kahanev poolkuu paistab taas poolenisti valgustatuna. Ta tõuseb südaöö paiku, on kõige kõrgemal taevas koidikul ja loojub keskpäeva aegu. Kahaneva poolkuu aeg jõuab kätte kolm nädalat pärast Kuu loomist. Kuu on nüüd läbinud kolmveerand oma teest ümber Maa, mõõdetuna ühest Kuu loomisest teiseni. (Sarv 2015: 93)

1.2.1.8. Viimane veerand ehk vanakuu

Pärast kahaneva poolkuu faasi hakkab Kuu taevalaotuses taas märgatavalt Päikesele lähenema. Kahanevat kuusirpi kutsutakse vahel ka vanakuuks. See on nähtav idataevas enne koitu. Nüüd on Kuu teinud peaaegu täisringi oma teel ümber Maa, mõõdetuna Kuu loomisest järgmise Kuu loomiseni. Kuna Kuu on jälle Maa ja Päikesega peaaegu ühel

joonel, on Kuu valgustatud päevapool taas suuremalt jaolt Maast eemale pööratud. On näha vaid tillukest osa Kuu päevapoolest, kuusirpi. Nüüd on Kuu nii lähedal Maa-Päikese joonele, et päikesekuma uputab õhukese Kuu valgusesse. Siiski on kahanev kuusirp seal üleval peaaegu kogu päeva vältel, liikudes Päikese ees üle taevalaotuse ja loojudes läänes mõned tunnid enne Päikest. (Sarv 2015: 94-95)

Pilt 1. Kuu faasid (2016)

1.2.2. Sodiaagitsükkel

Kuul on veel teinegi tsükkel, mis pole küll nii silmnähtav, ent inimestele siiski ülimalt oluline – seda nimetatakse sodiaagitsükliks. Sodiaagimärgid on tuttavad suuremale osale inimestest. Päike liigub aasta jooksul läbi kõikide märkide ning tema asukoht inimese sünnihetkel määrab ära, kas uue ilmakodaniku sodiaagimärgiks saab Kalad või Sõnn. Otsetõlkes tähendab sodiaak „loomaringi“ ning see moodustub vööna mõlemale poole Päikese iga-aastast kulgemisrada. Kuu ja teised planeedid läbivad oma teekonnal samuti sodiaagimärke ning see avaldab mõju ka inimestele. Sodiaagitsükkel tähendab Kuu liikumist näiteks Jäära tähemärgi algusest läbi kõikide märkide tagasi Jäära alguse

juurde. Selleks kulub veidi vähem kui 28 päeva. Aastasse mahub 13 tsüklit, mis on üks põhjusi, miks Kuud seostatakse number 13 ning „nõiavärgiga“. (Moorey 2004: 13-14)

Faasitsükli ja sodiaagitsükli erinevus on seletuseks asjaolule, miks täiskuu ilmub iga kuu erinevas sodiaagimärgis. Sel ajal kui Kuu tiirleb ümber sodiaagi, liigub ka Päike edasi, ent muidugi hoopis aeglasemalt. Nii et Kuu jõuab iga kord Päikesele mingi aja pärast järele ja tavaliselt on Päike siis märgi võrra edasi nihkunud. (Moorey 2004: 14)

1.2.3. Sinine kuu

Mõnikord harva ilmub täiskuu kohe sodiaagimärgi alguses ja ka lõpus, sest Kuul kulub ühest täiskuu faasist teise jõudmiseks 29,5 päeva ning Päikesel veidi üle 30 päeva. Seda juhtub sagedamini kuudes, kus on 31 päeva – jaanuaris, märtsis, mais, juulis, augustis, oktoobris ja detsembris. (Moorey 2004: 14)

Iga kahe ja poole aasta tagant ilmutab täiskuu end ühe kalendrikuu vältel kaks korda (kuigi see ei pruugi juhtuda samas sodiaagimärgis). Näiteks tõusis täiskuu 1999. aastal Vähi tähemärgis 2. jaanuaril ja seejärel Lõvi tähemärgis 31. jaanuaril. Sellist teist täiskuud kutsutakse siniseks kuuks. (Moorey 2004: 14)

Väljendil „sinine kuu“ on veel teine, otsesem tähendus – siis põhjustab taevasse tõusva kuldse kera sinist varjundit saastatus. Selline olukord võib tekkida juhul, kui tolmukübemekesed filtreerivad valgust läbi spektrumi punase otsa, mistõttu liitunud helesinised, tumesinised ja rohelised lainepikkused intensiivistuvad. See on eriti märgatav, kui Kuu ripub madalal horisondi kohal ning näib tänu atmosfääri suurendusefektile kogukamana, olles ise samal ajal ka võimsaima valgusreflektsiooni põhjustaja. Kanadas kutsus sinine kuu 1950. aasta septembris esile laiaulatuslikud metsatulekahjud ning sama nähtus arvatakse olevat ka aastal 1883 toimunud Krakatau vulkaanipurske tõukejõuks. (Moorey 2004: 14-15)

1.3. Veel kuuga seotud fakte

1.3.1. Lõikuse kuu

See on lopsaas ja kuldne täiskuu, mis tõuseb taevasse septembris, sügisese pööripäeva lähedal. Pööripäeva paiku vajub ümber Päikese kulgev planeetide rada (st ekliptiline ja Sodiaak) madalale horisondi kohale. Selle tulemusena tõuseb Kuu – tavapärase aastaringse 50 minuti asemel – igal õhtul 12 minutit hiljem. Nii et sügisese pööripäeva kanti jäävatel päikeseloojangutel võib mitmel õhtul järjest imetleda otse maakera kohal rippuvat kuldset kuud, otsekui meeldetuletust looduse heldusest. (Moorey 2004: 19)

1.3.2. Küti kuu

See on oktoobri kuu. Oma välimuselt sarnaneb küti kuu lõikuse kuule. See küütleb horisondi kohal, saates valgust jahimeestele ning ergutades loodust viimasele tegutsemistuhinale enne talve saabumist. Hirvesokkudel on jooksuaeg, lehed hakkavad langema ning jääb veel üürike võimalus koguda ja korjata, enne kui talv oma õigustesse asub. (Moorey 2004: 20)

1.3.3. Varjutused

Päikesevarjutus toimub noorkuu ja kuuvarjutus täiskuu ajal. Suhtelise suuruse ja vahemaa tõttu on varjutused Kuul tavapärasemad kui Päikesel. Kuuvarjutuse ajal värvub Kuu Maa varjus veripunaseks või kaob täielikult. Kuuvarjutused on nähtavad kogu öö ning võivad kesta kuni kaks tundi. Varjutused esinevad kuuekuuliste intervallidega, päikesevarjutus ja kuuvarjutus toimuvad umbes kahenädalase vahega. (Moorey 2004: 20-21)

1.4. Kuu faaside mõjud inimesele

Noorkuu - uus algus

Hea aeg millegi soovimiseks, eesmärkide püstitamiseks ning alustamisteks (uuteks algusteks). Rituaali näide: põletades valget küünalt (võid selle endale meelepärast värvi küünlaga asendada), näed, kuidas küünlaleek laieneb. Sellest moodustub võimas kaitse sinu ümber. Mõtle selle üle, mida sa tõeliselt soovid, oma elult ootad. Sõnasta oma eesmärk. Mõtle, mida saad teha oma eesmärgi teostamise heaks. Hinga sügavalt sisse ja välja, sulge oma silmad. Püüa mõtted oma peast eemale ajada. Kui mõtted kipuvad siiski tulema, võid nad väljapoole kaitsemulli tõsta. Näed enda silme ees ilusat värvilist küünlaleeki. Näed, kuidas hingad sisse ilusaid säravaid küünlaleegi värve (võid valida endale ka meelepäraseima). Tunneta, kuidas ilus särav valgus sind muudkui puhastab ja lõõgastab. Lihtsalt hinga valgust ja näe teda end läbimas. Kui tunned end täiesti puhtana, võid selgelt nii kuulda kui ka tunda vastuseid. Sa tead, kuidas on kõige õigem toimida.

Kasvav Kuu

Nähtavasti tuntakse jõuvarusid kasvamas. Hea aeg tarkuse, vaimuannete kasvatamiseks, külluse ligitõmbamiseks, eneseusu suurendamiseks. Mida suuremaks kasvab kuu, seda võimsamaks kasvavad ka energiad.

Täiskuu

Eriti võimas aeg valge maagia praktiseerimiseks. See on aeg, mis on kõikidest hetkedest võimsaim. Soodne nii armastuse heaks, julguse suurendamiseks, emakese maa tervendamiseks, õigluseks, sisseõnnistamiseks (kodu, varjude raamatu), raskuste ületamiseks.

Kahanev Kuu

See on aeg lõpetamisteks, tagasitõmbumiseks, asjade üle järelemõtlemiseks (nt millest soovitakse vabaneda oma elus, ka negatiivsetest harjumustest vabanemiseks).

Sinine Kuu

Mõistagi on ka Sinine Kuu hea aeg valge maagia praktiseerimiseks. Näiteks võib soovida sel ajal tegeleda kaitsenõidustega, eesmärkide seadmistega, rahu, armastuse ja headuse heaks nõidumistega. See on ühtlasi suurepärane aeg tegelemaks selliste heade maagiliste asjadega, millega varem pole tegeldud.
(Kuu faaside mõjud inimesele, 2016)

1.5. Kas kuu mõjutab meie elu?

Inimesed on juba tuhandeid aastaid uskunud, et Kuu suunab teatud valdkondades maapealset elu. On arvatud, et kuufaasid mõjutavad taimi, loomi ja isegi inimesi. Ehkki tänapäeva teadlased on kummutanud mitmed kaua aega õigeks peetud arusaamad, püsivad teised uskumused seniajani. Mida näitavad faktid?

Osa inimesi on veendunud, et kuufaaside ja taimekasvu vahel on mingi seos. Seepärast uurivad nad kalendreid ja astronoomilisi nõuanderaamatuid otsustamaks, millal istutada lilli, laotada sõnnikut, villida veini või teha hoidiseid. Nii toimitakse, arvates, et teatavate tööde tegemine vale kuufaasi ajal võib viia kehvema lõpptulemuseni. Ühes trükises antakse aednikele selline soovitus: „Köögivilju, mida kavatsetakse värskelt süüa, peaks üldjuhul korjama kasvava kuu ajal; köögivilju, mida tahetakse säilitada, peaks korjama kahaneva kuu ajal.“ Kas selline teguviis on teaduslikult põhjendatud?

Mõned uurimused näivad osutavat seosele taimede kasvu ja kuufaaside vahel. Siiski pole paljud teadlased selles veendunud. Nad rõhutavad, et kuufaasid on keerukad, need ei ole täiesti korrapärased ja nende mõju pole selgelt märgatav, mistõttu on uurimuskatseid raske korrata.

Mõningane Kuu mõju on siiski tõestatud. Näiteks on selgunud, et paljude elusorganismide aktiivsus, toitumine, sigimine ning biorütm on seotud tõusu ja mõõnaga, mida omakorda mõjutab otseselt Kuu gravitatsiooniväli.

Mida aga arvata kuufaaside oletatavast seosest vaimsete häirete, sünniaja ja isegi menstruaaltsükliga, mis on umbes sama pikk kui sünoodiline kuu? Tõe leidmiseks on korraldatud psühhiaatrilisi, psühholoogilisi ja günekoloogilisi uurimusi. Tulemused pole lõplikud. Mõned uurijad väidavad, et nad on avastanud väheseid seoseid inimtegevuse ja kuufaaside vahel, kuid teised kinnitavad, et niisuguseid seoseid pole. Nende arutluskäik on selline, et kui Kuu liikumisel oleks märgatav mõju inimeste sündivusele, siis oleks see seos ilmnenud juba kaua aega tagasi. Võiks veel lisada, et teadlaste enamik pole kinnitanud ühtegi teooriat, mis väidab, et Kuu mõjutab inimest.

Ehkki teadus on näidanud, et Kuu mõjutab mingil määral erisuguseid maapealseid eluvorme, ei ole selle mõju ulatust kerge määrata. Meie universum on keerukas ja paljud seda reguleerivad imelised mehhanismid on vähemalt praegu meile teadmata.

(Kas kuu mõjutab meie elu? 2016)

1.6. Teadlased tõestasid täiskuu mõju unele

Šveitsi teadlased uurisid täiskuu mõju inimeste unele ning jõudsid järeldusele, et kuufaasid mõjutavad nii magamajäämise kiirust kui ka une pikkust.

Paljud inimesed kurdavad täiskuu ajal rahutust ning väidavad, et neil on raske uinuda. Šveitsi teadlased uurisid, kas sellel väitel on ka tõepõhi all. Uuringus osales 33 inimest ning nende uinumist jälgiti haiglakeskkonnas erinevate kuufaaside ajal. Tulemusi kõrvutati ka varasemate uneuuringutega. Teadlased avastasid, et täiskuu ajal kulus inimestel uinumiseks viis minutit kauem kui kuu teiste faaside ajal. Samuti oli uneaeg 20 minutit lühem. Põntsu sai ka une kvaliteet. Sügava une eest hoolitseva ajupiirkonna aktiivsus langes täiskuu ajal 30 protsendi võrra.

Kui varem põhines kuu mõju ja halva une seotus suuresti pelgalt väidetel, siis nüüd on sellel ka ametlik tõepõhi all.
(Teadlased tõestasid täiskuu mõju unele, 2016)

1.7. Kas täiskuu ajab inimesi hulluks?

Teadmine, et kuufaasid mõjutavad inimeste elu, on laialt levinud. Claudia Hammond analüüsib, kas säärasel arvamusel võib tõepõhi all olla.

Kui küsida politseinikelt, päästjatelt või kiirabilt, kas täiskuu mõjutab nende tööd, vastatakse sageli, et täiskuu ajal on rohkem vägivalda, õnnetusi ja psüühilisi probleeme, kirjutab BBC. 2007. aastal palkas politsei Brightonis koguni täiskuu ajaks lisajõudu.

Täiskuu mõju inimkäitumisele on üsna laialt uuritud. Näiteks sellel suvelgi selgus laborikatsest, et inimeste unekvaliteet on täiskuu ajal 15 protsenti madalam. Samal ajal ei näinud uuritavad kuud üldse. Lisaks läks neil vähemalt viis minutit kauem uinumisega. Ehkki uurimusest räägiti ajakirjanduses palju, osales selles vaid üle 30 inimese. Samuti võivad unekvaliteeti mõjutada lugematud tegurid.

Ameerika psühholoog James Rotton ja Ivan Kelly kombineerisid juba 1985. aastal 37 uuringu tulemused, milles käsitleti kuufaaside mõju. Nad leidsid, et täiskuul ei ole mingit pistmist õnnetuste arvu või kuritegevuse suurenemisega. Oli täiskuu öid, kus probleeme oli palju, kuid oli ka väga vaikseid öid. Sageli langesid probleemsed ööd kokku puhkusteperioodiga, mil inimestel oli rohkem vaba aega.

1992. aastal võeti kokku 20 uurimuse tulemused ning selgus, et puudub ka seos suitsiidide arvu ja kuufaaside vahel. Ka ei ole teaduslikult leitud, nagu oleks loomad täiskuu ajal agressiivsemad. Probleemne on aga see, et ajakirjandust huvitavad pigem uurimused, kus säärased seosed kinnitust leiavad.

Seega, miks täiskuust ikkagi legend on saanud? Üks põhjus võib olla see, et ajal, mil ei olnud veel leiutatud tänavavalgustust kannatasid epilepsiat põdevad inimesed täiskuu valguse tõttu sagedamini haigushoogude käes.
(Kas täiskuu ajab inimesi hulluks? 2016)

1.8. Kuutõbi

Kõige tuntum Kuuga seotud haigus on kindlasti kuutõbi – unes kõndimine. Enamik kuutõbiseid ei liigu väga sageli ja tavaliselt pole muretsemiseks põhjust. Ent leidub selliseidki kuutõbiseid, kes on liikvel peaaegu igal ööl, pannes end ohtu, kui satuvad näiteks kööki, kus on teravaid esemeid, või lähevad sootuks välja. (Sarv 2015: 143)

1.9. Kuu aias

Kuukalender on tegelikkuse kujutis. See on nagu sodiaagimärkidest koosnev pärlikee, mis läbi aasta näitab kuufaaside murdlainetust ja juhatab, millal on õige aeg istutada, saaki koristada, rohida, lõigata, ümber istutada, puhastada, hoidiseid teha, pikeerida, multšida, komposti teha, teid rajada ja palju muud ette võtta. Loomulikult ei ole igal aiaomanikul aastatepikkusi kogemusi. Kuid kuukalendri abil võib kohe alustada ja asjatuid vigu vältida. (Paungger, Poppe 2015: 139-140)

2. KÜSITLUSE ANALÜÜS

2.1. Uuringu eesmärgid

- saada teada, kui paljud vastanutest teavad, mis on Kuu faasid
- saada teada, kui paljud vastanutest on seostanud Kuu faase oma tegemistega
- välja selgitada, mida inimesed arvavad Kuu faasidest
- välja selgitada, kas ja mida on inimesed kogenud Kuu faaside ajal

2.2. Metoodika

Küsitlus on läbi viidud 2016.aasta veebruaris ja märtsis. Uuring viidi läbi internetikeskkonnas leheküljel www.google.com/forms/.

Küsitlus koosnes kaheteistkümnest küsimusest:

1) Kas oled kunagi Kuud jälginud?
2) Kas Sa tead, mis on Kuu faasid?
3) Kas Sa tead, mis on sodiaagimärgid?
4) Kas Sa tead, mida nimetatakse „Siniseks Kuuks”?
5) Kas teed vahet kasvaval ja kahaneval Kuul?
6) Kas oled seostanud Kuu faase oma tegemistega? (nt juuste lõikus)
7) Kas Sinu arust on Kuu faaside jälgimine ja nende järgi tegutsemine õige? (nt „Köögivilju, mida kavatsetakse värskelt süüa, peaks üldjuhul korjama kasvava kuu ajal; köögivilju, mida tahetakse säilitada, peaks korjama kahaneva kuu ajal.”)

8) Mida Sina arvad täiskuu mõjust unele? (Kas on raskem uinuda, kas magatakse halvemini jms)

9) Kas oled ka ise kogenud täiskuu ajal halba mõju unele?

10) Kas Sa usud, et täiskuu ajal maagiaga tegelemine on tõhusam, kui näiteks noorkuu ajal?

11) Kas oled märganud loomade käitumises muutust täiskuu ajal?

12) Kas Sa teadsid, et 29,5 päeva kestab Kuu üks tsükkel (ehk ajavahemik nt ühest täiskuu faasist teise jõudmiseks)?

Kaheksandale küsimusele said vastajad vabas vormis enda arvamuse kirjutada. Ülejäänud küsimustele olid valikvastused ning saadi lisada ka enda vastusevariant.

Internetiküsitluses osales kokku 77 inimest, kellest 33 olid mehed ja 44 naised. Kõige rohkem vastajaid oli vanusevahemikus 11-20 aastat.

2.3. Tulemused

2.3.1. Kuu jälgimine

Uuringus soovis autor teada, kas inimesed on kunagi Kuud jälginud. Vastused on koondatud alljärgnevasse diagrammi.

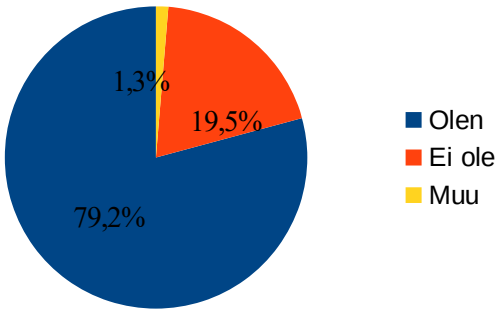

Joonis 1. Kas oled kunagi Kuud jälginud? (Autori joonis)

Enamik vastanutest on Kuud jälginud. Nii vastas 61 inimest (79,2%). 15 inimest (19,5%) vastas, et pole Kuud jälginud ja üks inimene (1,3%) täpsustas, et on jälginud Kuud teleskoobist.

2.3.2. Kuu faasid

Autor soovis teada, kas inimesed teavad, mis on Kuu faasid. Vastused on näha järgnevas diagrammis.

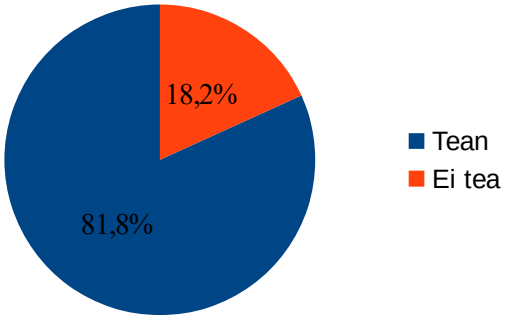

Joonis 2. Kas Sa tead, mis on Kuu faasid?
(Autori joonis)

Enamik vastanutest teavad, mis on Kuu faasid. Nii vastas 63 inimest (81,8%). Ülejäänud 14 inimest (18,2%) ei tea mis on Kuu faasid.

2.3.3. Sodiaagimärgid

Autori sooviks oli teada saada, kui paljud inimesed teavad, mis on sodiaagimärgid. Vastused on koondatud diagrammis.

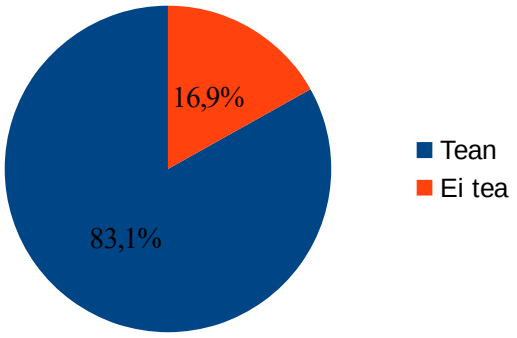

Joonis 3. Kas Sa tead, mis on sodiaagimärgid? (Autori joonis)

Enamik vastanutest teavad, mis on sodiaagimärgid. Nii vastas 64 inimest (83,1%). Ülejäänud 13 inimest (16,9%) ei tea, mis on sodiaagimärgid.

2.3.4. Sinine Kuu

Autor soovis teada, kui paljud inimesed teavad, mida nimetatakse „Siniseks Kuuks". Vastused on näha alljärgnevas diagrammis.

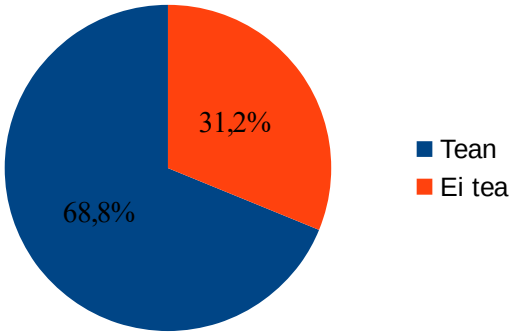

Joonis 4. Kas Sa tead, mida nimetatakse "siniseks kuuks"? (Autori joonis)

Enamik vastanutest teab, mida nimetatakse „Siniseks Kuuks". Nii vastas 53 inimest (68,8%). Ülejäänud 24 inimest (31,2%) seda ei teadnud.

2.3.5. Kasvav ja kahanev Kuu

Autor soovis teada, kas inimesed teevad vahet kasvaval ja kahaneval Kuul. Vastused on koondatud alljärgnevasse diagrammi.

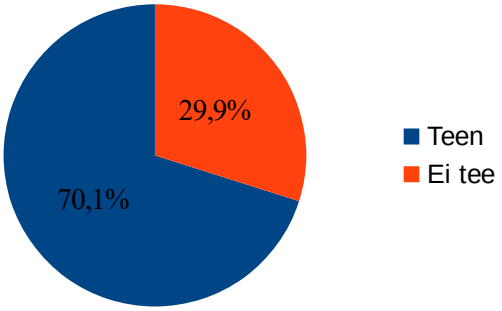

Joonis 5. Kas teed vahet kasvaval ja kahaneval Kuul? (Autori joonis)

Suurem osa vastajaist teeb vahet kasvaval ja kahaneval Kuul. Nii vastas 54 inimest (70,1%). Ülejäänud 23 inimest (29,9%) ei tee vahet kasvaval ja kahaneval Kuul.

2.3.6. Kuu faaside seostamine oma tegemistega

Autor soovis teada, kas inimesed on seostanud oma tegemisi Kuu faasidega. Vastused on näha tulpdiagrammis.

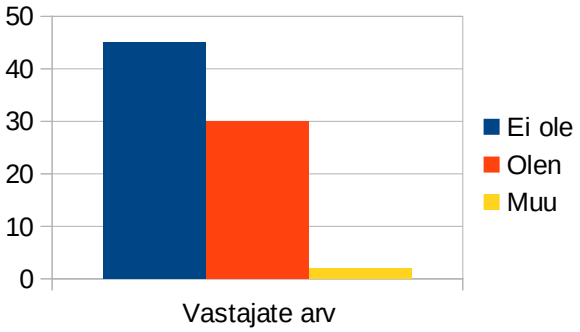

Joonis 6. Kas oled seostanud Kuu faase oma tegemistega? (Autori joonis)

Enamik vastajatest ütles, et ei ole seostanud oma tegemisi Kuu faasidega. Nii vastas 45 inimest (58,4%). 30 inimest (39%) vastas, et on seostanud oma tegemisi Kuu faasidega ning 2 inimest (2,6%) täpsustas oma vastust. Üks neist ütles, et ei oska öelda ja teine vastas, et on teinud aiatöid.

2.3.7. Kuu faaside jälgimine ja nende järgi tegutsemine

Autor soovis teada, kas inimeste arust on Kuu faaside jälgimine ja nende järgi tegutsemine õige. Vastused on toodud alljärgnevas tulpdiagrammis.

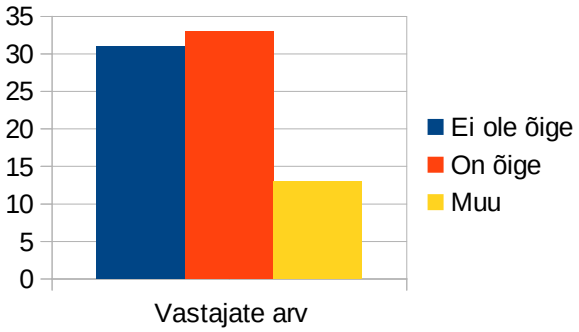

Joonis 7. Kas Sinu arust on Kuu faaside jälgimine ja nende järgi tegutsemine õige? (Autori joonis)

Kõige rohkem inimesi vastas, et Kuu faaside jälgimine ja nende järgi tegutsemine on õige. Nii vastas 33 inimest (42,9%). 31 inimest (40,3%) vastas, et ei ole õige ning 13 inimest (16,9%) vastas muu ning põhjendas oma valikut. Järgnevalt on toodud mõned näited nende inimeste vastustest.

Muud vastused:

- Isiklikult ei tegele, aga ei pane pahaks teiste uskumusi.
- Arvan, et on, kuigi ise ei ole eriti nende järgi tegutsenud.
- Iga inimene teab, mis TEMALE õige on!

2.3.8. Täiskuu mõju unele

Autor soovis teada saada, mida inimesed arvavad täiskuu mõjust unele. Selle küsimuse puhul vastuseid ette ei antud ja küsitletud said ise enda vastuse sõnastada.

Vastustest selgub, et enamus inimesed usuvad täiskuu mõju unele. Nii vastas 48 inimest (62,3%). Eriti leiti, et uinuda on raskem ning magatakse halvemini.

20 inimest (26,0%) ei usu, et täiskuu mõjutaks und ning 9 inimest (11,7%) ei ole täheldanud, et täiskuu mõjutaks nende und.

Autor soovis ka teada, kui paljud inimesed on ise kogenud täiskuu ajal halba mõju unele. Tulemused on toodud järgnevas diagrammis.

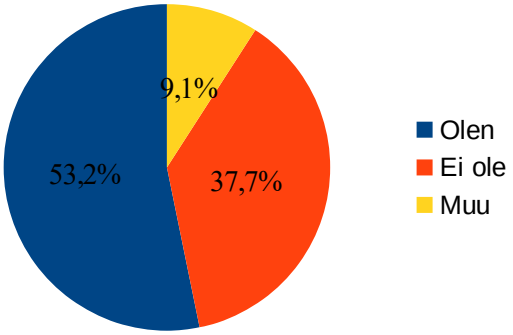

Joonis 8. Kas oled ka ise kogenud täiskuu ajal halba mõju unele? (Autori joonis)

Üle poole vastanutest on kogenud täiskuu ajal halba mõju unele. Nii vastas 41 inimest (53,2%). 29 inimest (37,7%) ei ole kogenud täiskuu ajal halba mõju unele ning 7 inimest (9,1%) valis muu valikuvariandi. Järgnevalt on toodud mõned näited nende vastustest.

Muud vastused:

- Harva.
- Võibolla, ei tea, kas halva une ajal oli täiskuu.
- Vahel olen halvemini maganud.

2.3.9. Maagiaga tegelemine

Antud küsimusega püüdis autor välja selgitada, kas inimesed usuvad, et täiskuu ajal on maagiaga tegelemine tõhusam, kui näiteks noorkuu ajal. Vastused on näha alljärgnevas diagrammis.

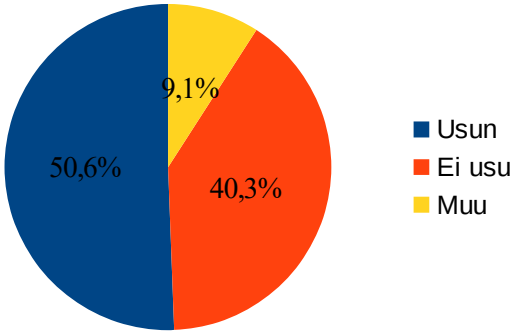

Joonis 9. Kas Sa usud, et täiskuu ajal maagiaga tegelemine on tõhusam, kui näiteks noorkuu ajal? (Autori joonis)

Suurem enamus vastanutest usub, et täiskuu ajal maagiaga tegelemine on tõhusam, kui näiteks noorkuu ajal. Nii vastas 39 inimest (50,6%). 31 inimest (40,3%) ei usu, et täiskuu ajal maagiaga tegelemine on tõhusam ja 7 inimest (9,1%) vastas muu. Järgnevalt on toodud mõned näited nende vastustest.

Muud vastused:

- Maagiast ei tea midagi.
- Kõik on võimalik!
- Sellist asja nagu maagia ei ole olemas. Seega ei, täiskuu ajal ei ole maagiaga tegelemine tõhusam.

2.3.10. Loomade käitumine

Autor soovis teada, kas inimesed on märganud loomade käitumises muutust täiskuu ajal. Vastused on koondatud alljärgnevasse diagrammi.

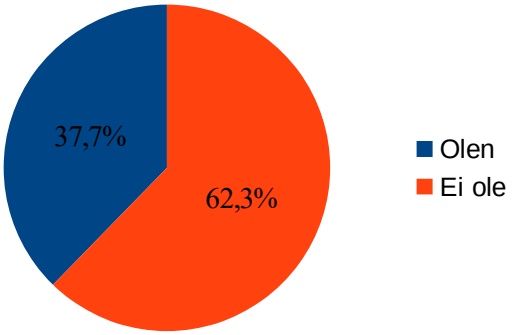

Joonis 10. Kas oled märganud loomade käitumises muutust täiskuu ajal? (Autori joonis)

Enamus inimesed ei ole mäganud loomade käitumises muutust täiskuu ajal. Nii vastas 48 inimest (62,3%). Ülejäänud 29 inimest (37,7%) on märganud muutust loomade käitumises täiskuu ajal.

2.3.11. Kuu tsükkel

Autor soovis teada, kui paljud inimesed teavad, et üks Kuu tsükkel kestab 29,5 päeva. Vastused on toodud diagrammis.

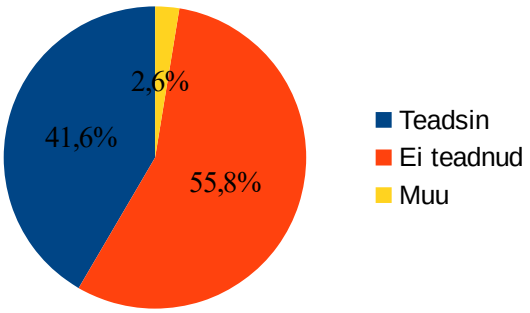

Joonis 11. Kas Sa teadsid, et 29,5 päeva kestab Kuu üks tsükkel? (Autori joonis)

Üle poolte vastanutest ei teadnud, et 29,5 päeva kestab Kuu üks tsükkel. Nii vastas 43 inimest (55,8%). 32 inimest (41,6%) teadis seda, ning 2 inimest (2,6%) vastas muu valikuvariandi. Järgnevalt on toodud nende vastused.

Muud vastused:

- Üldiselt tean.
- Mitte nii täpselt, aga loogiliselt võttes on täiskuu iga kuu aja tagant.

KOKKUVÕTE

Uurimistöös „Kuu faasid ja nende mõju inimesele” on püütud välja selgitada, kas Kuu faasid mõjutavad inimesi.

Uurimismeetodina on läbi viidud internetiküsitlus, selgitamaks välja inimeste teadmisi, arvamusi ja uskumusi Kuu faaside kohta.

Uurimusest järeldus, et
- enamik inimestest teavad mis on Kuu faasid;
- enamik inimesi teab, et üks Kuu tsükkel kestab 29,5 päeva;
- enamik inimesi ei seosta oma tegemisi Kuu faasidega;
- enamik inimesi arvab, et Kuu faaside jälgimine ja nende järgi tegutsemine on õige;
- enamik inimesi usub täiskuu mõju unele;
- paljud inimesed on ka ise kogenud täiskuu ajal halba mõju unele;
- paljud inimesed usuvad, et täiskuu ajal on maagiaga tegelemine tõhusam, kui näiteks noorkuu ajal.

Uurimistöö hüpotees pidas paika ühiskonna uskumustele põhinedes: Kuu faasid mõjutavad inimesi. Teadlaste poolt on vähe tõendeid, aga inimesed usuvad, et Kuu faasid mõjutavad inimesi.

KASUTATUD KIRJANDUS

Kas kuu mõjutab meie elu? (kuupäev puudub). http://wol.jw.org/et/wol/d/r37/lp-st/102000364#h=2 (09.01.2016).

Kas täiskuu ajab inimesi hulluks? (29.10.2013). http://tervis.postimees.ee/2578560/kas-taiskuu-ajab-inimesi-hulluks (02.02.2016).

Kuu faasid. (17.01.2014) [Foto]. http://2.bp.blogspot.com/-IIjBuvs1FUY/Utj0gntA-CI/AAAAAAAAGmM/siZqeyBz7-M/s1600/Moon.jpg (09.01.2016).

Kuu faaside mõjud inimesele. (17.01.2014). http://koduhaldjas.blogspot.com.ee/2014/01/kuu-faaside-mojud-inimesele.html (09.01.2016).

Moorey, Teresa 2004. Hõbedane Kuu. Tallinn: Ersen.

Paungger, J., Poppe, T. 2015. Tallinn: Varrak.

Sarv, Mikk 2015. Kuu. Tallinn: Varrak.

Teadlased tõestasid täiskuu mõju unele. (26.07.2013). http://menu.err.ee/v/avalehe8/3135d7b3-1666-4716-b717-417b706c6b65/teadlased-toestasid-taiskuu-moju-unele (09.01.2016).